

Streszczenie popularnonaukowe

Jednostka może utracić swoje obywatelstwo w licznych przypadkach, np. w sytuacji oszukańczego nabycia obywatelstwa. Bez wątplenia pozbawienie obywatelstwa może istotnie zmienić status jednostki, która traci m.in. uprawnienia socjalne, prawa wyborcze, ochronę przed wydaleniem, prawo do opieki konsularnej w kraju pochodzenia itd. Poza innymi przesłankami pozbawienia obywatelstwa, kraje Europy Zachodniej (w szczególności Zjednoczone Królestwo, Francja, Belgia i Niemcy) zaczęły pozbawiać obywatelstwa osoby zaangażowane w działalność terrorystyczną. Konkretnie rozwiązania legislacyjne różnią się między krajami Europy, ale ich cel wydaje się być taki sam: sankcjonowanie obywatela za popełnienie aktu terroryzmu. Tego typu przepisy mogą budzić wątpliwości co do ich zgodności z prawami człowieka, w szczególności wyrażanymi przez Konwencję o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności, które są wspólnym mianownikiem dla wszystkich państw-stron Rady Europy. Problemem badawczym są zatem ograniczenia prawnoczwolnicze nałożone na kraje europejskie w zakresie pozbawienia obywatelstwa stosowanego jako kara za akty terroryzmu. Ogólne pytanie badawcze może być sformułowane następująco: *Czy pozbawienie obywatelstwa jako kara za akty terroryzmu jest dopuszczalne w świetle praw człowieka (wyrażonych przez EKPC)?* Bardziej precyzyjnie: *Pod jakimi prawnoczwolniczymi warunkami (wynikającymi z EKPC) pozbawienie obywatelstwa jest dopuszczalne?* Aby odpowiedzieć na te pytania badawcze stawiam także sześć szczegółowych pytań badawczych odnoszących się do różnych gwarancji wpływających z Europejskiej Konwencji Praw Człowieka (np. prawo do ochrony życia prywatnego, prawo do sądu, zakaz podwójnej karalności, nadużycie praw, niedyskryminacja itd.). Badanie zakłada dogłębną analizę orzecznictwa Europejskiego Trybunału Praw Człowieka i innych sądów praw człowieka oraz konfrontację standardów prawnoczwolniczych z legislacją w ww. państwach, co nigdy nie zostało wcześniej przeprowadzone. Ponieważ takie przepisy zostały wprowadzone dopiero niedawno, nie podjęto szerokiej analizy tego zagadnienia, ani w orzecznictwie (wiele spraw jest zawisłych przed Europejskim Trybunałem Praw Człowieka), ani w doktrynie prawa (problem został zasygnalizowany, ale był analizowany z innych perspektyw). Projekt ma charakter pionierski i – poprzez skonstruowanie prawnoczwolniczej ramy dla pozbawienia obywatelstwa – może być przewodnikiem dla twórców prawa oraz sądów (krajowych i międzynarodowych), które będą stosować przepisy dotyczące pozbawienia obywatelstwa.